

Zgorzelec – obóz jeniecki Stalag VIII A

Najbardziej znanym miejscem pamięci narodowej w Zgorzelcu jest teren byłego obozu jenieckiego Stalag VIII A Görlitz – Moys. Wzniesiony tu pomnik ku czci poległych ma przypominać tragedie, jakie rozgrywały się podczas okupacji oraz być przestrożą dla ludzi.

Teren byłego obozu mieści się tuż za ogródkami działkowymi przy ulicy Łużyckiej, ale po przeciwnej stronie. Obóz założono we wrześniu 1939 roku. Początkowo usytuowany był na polach pod łągowem, przy drodze do Jeleniej Góry. 24 grudnia 1939 roku przeniesiono jeńców do obozu w jego obecnej lokalizacji. Przebywali w nim: Belgowie, Francuzi, Jugosłowianie, Rosjanie, Brytyjczycy, Amerykanie, Włosi, Słowacy, Polacy. Największy stan osobowy zanotowano 1 czerwca 1944 roku – 45 853 osoby.

Dla uczczenia pamięci tu poległych postawiono pomnik-kolumnę z ciosanego kamienia, złożony z trzech części. Umieszczono go przy drodze. Na górnej części kolumny widać symboliczne płomienie. Całość otoczono kamiennym murkiem i wysypano piaskiem. Plac wyłożono płytami chodnikowymi. Od strony szosy doprowadzono krótką alejkę. W celach informacyjnych umieszczono przy drodze tablicę z napisem: „Teren byłego hitlerowskiego obozu jenieckiego Stalag VIII A”. Cały ten niewielki obszar otoczono kamiennym murkiem i metalowym płotkiem, a przy pomniku łańcuchami. Za pomnikiem wykonano schodki prowadzące na duży parking. Obok umieszczono dwie kamienne płyty z ustawionym zniczem i wyrytym napisem:

„Stalag VIII A. miejsce usłane krwią i męczeństwem jeńców wojennych koalicji antyhitlerowskiej w czasie II wojny światowej. 22 lipca 1976”.

Kilkaset metrów dalej ulokowano głaz w języku polskim i francuskim upamiętniający ofiary. Ze względu na to, iż jest to teren poligonu wojskowego wstęp na ten mały cmentarzyk jest utrudniony.

W Zespole Szkół Górniczych przy ulicy Powstańców Śląskich założono w roku 1978 Izbę Pamięci Narodowej poświęconą Stalagowi VIII A. założycielem, jej opiekunem oraz autorem wielu publikacji przybliżających zebrane w niej materiały jest nauczyciel Roman Zgłobiński. Gromadzone są tu zdjęcia z czasów okupacji, publikacje, listy byłych jeńców itp. ostatnio zaczęto zbierać eksponaty dotyczące odkrytego obozu pracy na terenie Bogatyni.

Krzysztof Tęcza